

Lukash, H. P. (2023) Onimna kartyna svitu: linhvokul'tulohichnyj aspekt [A Numb Picture of the World: The Linguistic and Cultural Aspect]. *Language. Literature. Folklore*, 137–142 [in Ukrainian].

Savchenko, A. K. (2021). Ukrainska mova v suchasniy blohosferi. *Filolohiia XXI stolittia*: zb. nauk. pr. studentstva y nauk. molodi za materialamy XI Vseukr. nauk.-prakt. konf. studentstva y nauk. molodi (Kharkiv, 15 kvit. 2021 r.). Kharkiv: NPU im. H. S. Skovorody [in Ukrainian].

Stovbur, L. M., Denysenko, M. S. (2015). Innovatsiini yavnyshcha u leksyko-semantychnomu prostori ukrainskomovnoi blohosfery [Innovative phenomena in the lexical and semantic space of the Ukrainian blogosphere]. Proceedings of the VII International Scientific Conference «*Lexical and Grammatical Innovations in Modern Slavic Languages*». Dnipropetrovsk, 168–172 [in Ukrainian].

УДК 342.95.378

DOI: 10.31558/2786-8915.2024.1.7

Тур Оксана Миколаївна
доктор наук із соціальних комунікацій, професор,
професор кафедри гуманітарних наук, культури і мистецтва
Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського,
м. Кременчук

m.sidorenko@donnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0000-0000-0000>

Шабуніна Вікторія Валентинівна
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри гуманітарних наук, культури і мистецтва
Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського,
м. Кременчук

m.sidorenko@donnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0000-0000-0000>

**ВИЯВЛЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ І ЗАПРОВАДЖЕНИХ
ПРАКТИК ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНІЙ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ
ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗА ПЕРШИМ
ТА ДРУГИМ ОСВІТНІМИ РІВНЯМИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
029 ІНФОРМАЦІЙНА, БІБЛІОТЕЧНА ТА АРХІВНА СПРАВА**

Для цитування:

Тур, О. М., Шабуніна, В. В. (2024). Виявлення тенденцій і запроваджених практик запобігання академічній недоброочесності під час навчання здобувачів освіти за першим та другим освітніми рівнями зі спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа. *Теоретичні і прикладні аспекти інформаційної, біб-*

Актуальність. В умовах сучасного розвитку інформаційних технологій та доступності ресурсів проблема академічної недоброчесності стає дедалі більш актуальною. Дослідження тенденцій та кращих практик у сфері запобігання академічній недоброчесності може стати основою для розробки нових навчальних програм та рекомендацій для викладачів, що сприятиме покращенню якості освітнього процесу та формуванню довіри до системи вищої освіти. Стаття має важливе значення для дослідження сучасних викликів у сфері освіти та розробки ефективних стратегій, що дадуть змогу забезпечити високі етичні стандарти у навчанні та професійній діяльності майбутніх фахівців у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи. *Мета роботи* – дослідження академічної доброчесності як елементу системи забезпечення якості вищої освіти та етики академічних відносин, зокрема виявлення тенденцій і запроваджених практик запобігання академічній недоброчесності під час навчання здобувачів освіти за першим та другим освітніми рівнями зі спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа у Кременчуцькому національному університеті імені Михайла Остроградського, Донецькому національному університеті імені Василя Стуса та Національному університеті «Одеська політехніка». *Методологія дослідження.* Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи вивчення проблематики, зокрема аналізу й синтезу, індукції та дедукції, узагальнення й абстрагування, класифікаційного й оглядово-аналітичного методів, а також опису й порівняння, що дало змогу досягти поставленої мети. Застосовані методи уможливили виявлення тенденцій і запроваджених практик запобігання академічній недоброчесності під час навчання здобувачів освіти. *Наукова новизна* роботи полягає в узагальненні основних підходів до проблеми запобігання академічній недоброчесності й окресленні системи заходів, спрямованих на забезпечення можливостей упроваджувати ефективну політику дотримання академічної доброчесності. Автори констатують, що в аналізованих закладах вищої освіти розроблено й легітимізовано нормативну базу, яка на системному рівні описує механізми впровадження принципів академічної доброчесності в науковий та освітній процеси, заходи щодо забезпечення дотримання принципів академічної доброчесності, процедури попередження та боротьби з порушеннями принципів академічної доброчесності та створено структурні підрозділи, які забезпечують популяризацію принципів академічної доброчесності, їх запровадження в освітньо-наукову діяльність. До того ж розроблено інструменти впровадження принципів академічної доброчесності в освітню й наукову діяльність університету, які виконують просвітницьку функцію та за допомогою яких стає можливим попередження випадків порушення принципів академічної доброчесності, а також інструменти

контролю дотримання академічної доброчесності в освітній і науковій діяльності закладу вищої освіти. *Висновки.* Проведене дослідження дало змогу стверджувати, що середній показник унікальності випускних кваліфікаційних робіт здобувачів освіти за першим (бакалаврським) рівнем зі спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа у ЗВО, що аналізуються, становить 82 %, а за другим (магістерським) рівнем – 93 %. Автори окреслили систему заходів щодо забезпечення можливостей запроваджувати ефективну політику дотримання академічної доброчесності.

Ключові слова: якість освіти, академічна доброчесність, плагіат, Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, Донецький національний університет імені Василя Стуса, Національний університет «Одеська політехніка».

IDENTIFICATION OF TRENDS AND IMPLEMENTED PRACTICES FOR THE PREVENTION OF ACADEMIC DISHONESTY DURING THE TRAINING OF STUDENTS IN THE FIRST AND SECOND EDUCATIONAL LEVELS IN THE SPECIALTY 029 INFORMATION, LIBRARY AND ARCHIVAL AFFAIRS

Relevance of research. With the modern development of information technology and the availability of resources, the problem of academic dishonesty is becoming increasingly relevant. The study of trends and best practices in the field of preventing academic dishonesty can become the basis for the development of new curricula and recommendations for teachers, which will help improve the quality of the educational process and build trust in the higher education system. The article is important for researching current challenges in education and developing effective strategies to ensure high ethical standards in the education and professional activities of future professionals in the field of information, library and archival science. *The purpose* of the article is to study academic integrity as an element of the higher education quality assurance system and the ethics of academic relations, in particular, to identify trends and implemented practices to prevent academic dishonesty during the training of students of the first and second educational levels in the specialty 029 Information, Library and Archival Affairs at Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University, Odesa Polytechnic National University, and Vasyl' Stus Donetsk National University. *Research methodology.* The methodological basis of the research was formed by general scientific and special methods of studying the issues, including analysis and synthesis, induction and deduction, generalisation and abstraction, review, analytical, and classification methods, as well as description and comparison, which allowed to achieve the goal. The combination of these methods made it possible to identify trends and implemented practices to prevent students' academic dishonesty during the education.

The scientific novelty of the work lies in the generalisation of the main approaches to the problem of preventing academic dishonesty and the outlining of a system of measures aimed at ensuring the possibility of implementing an effective academic integrity policy. The authors state that the analysed higher education institutions have created and legitimised a regulatory framework that describes at the systemic level the mechanisms for implementing the principles of academic integrity in the research and educational processes, measures to ensure compliance with the principles of academic integrity, procedures for preventing and combating violations of the principles of academic integrity. Structural units have been created to promote the principles of academic integrity and their implementation in educational and research activities. In addition, tools have been developed to implement the principles of academic integrity in the university's educational and research activities. They perform an educational function and with their help it becomes possible to prevent cases of violation of the principles of academic integrity, as well as tools for monitoring compliance with academic integrity in the educational and research activities of a higher education institution. *The conclusion.* The study has shown that the average uniqueness rate of graduation qualification works of students at the first (bachelor's) level of education in the specialty 029 Information, Library and Archival Affairs in the analysed HEIs is 82 %, and at the second (master's) level – 93 %. The authors have identified a set of measures to ensure the implementation of an effective academic integrity policy.

Keywords: quality of education, academic integrity, plagiarism, Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University, Odesa Polytechnic National University, Vasyl' Stus Donetsk National University.

Актуальність дослідження. Досягнення науково-технічного прогресу та стрімкий розвиток інформаційних технологій не тільки відкрили шлях широкого доступу до інформації та знань для студентів, викладачів, науковців, а й безпрецедентно актуалізували питання дотримання академічної доброчесності. У закладах вищої освіти сьогодні жваво обговорюються проблеми академічної культури, адже науковими розробками нарівні з науково-педагогічними працівниками активно займаються і здобувачі освіти. Академічна доброчесність нині посідає чільне місце серед орієнтирів освітньої діяльності, має етичну природу й закріплена в етичних і правових нормах. Розуміючи, що в сучасному цивілізованому світі дотримання кодексу академічної доброчесності – це не лише питання іміджу й репутації освітньої установи або учасника освітнього процесу, заклади вищої освіти ставлять перед собою комплекс завдань, серед яких – сформуванню у здобувачів освіти культуру наукового пошуку, компетентності написання наукових робіт та їх апробації широкому загалові, а також представлення себе як професійного науковця, здатного відчувати новації та потреби суспільства. Вищезазначене й визначає актуальність представленої наукової розвідки.

Аналіз досліджень і публікацій. Академічна доброчесність – відносно нове поняття для української системи освіти, хоч у світі цей термін відомий уже майже три сторіччя, передусім у контексті академічних кодексів честі. Так, поява кодексу честі в академічному контексті датується 1736 роком, коли в коледжі Вільяма та Мері (штат Вірджинія, США) з'явився звід норм того, що вважається чесним та етичним серед академічної спільноти [1]. Витоки сучасної академічної доброчесності сягають 1960 року, коли внаслідок соціологічного опитування, ініційованого кількома науковими установами США, виявилось, що 75 % опитаних зізналися у списуванні, після чого більшість університетів почала декларувати доброчесне ставлення до навчання як одну з основних вимог до студентів [2]. Пошук шляхів, методів та інструментів підвищення рівня академічної доброчесності в освітньо-науковій спільноті донині є предметом наукових досліджень і дискусій [3]. Зокрема, ґрунтовними є колективні наукові дослідження «Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених» та «Академічна чесність як основа сталого розвитку університету», здійснені за науковою редакцією Н. Сорокіної, Т. Фінікова, А. Артюхова, І. Дегтярьової [4; 5]. Автори приділили значну увагу академічній доброчесності молодих науковців, її ролі в дослідницькій кар'єрі, а також організаційно-технічним і правовим аспектам академічної чесності як запоруки розвитку освітніх закладів. Правове забезпечення академічної доброчесності освіти в Україні дослідив у своїй праці В. Галунько, з'ясувавши юридичну природу академічної доброчесності як об'єкта правових відносин на основі системи філософських, правових і загальнонаукових чинників, що детермінують доброчесність як соціальне та правове явище, і розкривши складну соціальну та правову природу доброчесності, що відповідає європейським критеріям країн-учасників ЄС [6]. Правове поле протидії академічній недоброчесності змістовно проаналізувала і Я. Тицька [7]. Концепт категорії академічної доброчесності у вищій освіті, зокрема зміст поняття «академічна доброчесність», дослідила О. Чумак [8]. Проблематику, пов'язану з дотриманням академічної доброчесності в закладах вищої освіти, окреслили Ю. Малогулко та М. Затхей [9]. Психологічні аспекти, зокрема чинники толерантності студентів до академічної недоброчесності, дослідила І. Тодорова [10]. Проблема академічної недоброчесності, пов'язана з використанням у навчальному процесі ChatGPT, теж не залишилася поза увагою дослідників [11]. Порівняльну характеристику європейського та національного контекстів академічної культури дослідника здійснила О. Семеног [12]. Сутність і фундаментальні цінності академічної доброчесності дослідив В. Сацик у роботі «Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти?» [13]. Спираючись на дослідження Міжнародного центру академічної доброчесності при Ратлендському інституті етики та Університету Клемсон у Південній Кароліні, який розробив

документ «Фундаментальні цінності академічної доброчесності» [14], автор сформулював фундаментальні цінності академічної доброчесності [13].

Мета дослідження – вивчення академічної доброчесності як елементу системи забезпечення якості вищої освіти та етики академічних відносин, зокрема виявлення тенденцій і запроваджених практик запобігання академічній недоброчесності під час навчання здобувачів освіти за першим і другим освітніми рівнями зі спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа у Кременчуцькому національному університеті імені Михайла Остроградського, Донецькому національному університеті імені Василя Стуса та Національному університеті «Одеська політехніка».

Виклад основного матеріалу дослідження. Законодавчу базу у сфері дотримання академічної доброчесності в Україні становить комплекс нормативно-правових актів, серед яких Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII; Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII; Положення про Національний репозиторій академічних текстів: постанова Кабінету Міністрів України від 19.07.2017 № 541; Лист Міністерства освіти і науки України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності» (від 20.05.2020 № 1/9-263); Лист Міністерства освіти і науки України «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти» (від 23.10.2018 № 1/9-650); Лист Міністерства освіти і науки України «Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо)» (від 15.08.2018 № 111-8681); Лист Міністерства освіти і науки України «Щодо забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти» (від 26.10.2017 № 1/9-565), а також Кодекси якості та академічної етики, Положення про перевірку авторських текстів на плагіат, Порядок реагування на прояви академічної недоброчесності та інші локальні нормативні акти ЗВО. Вони дають змогу зорієнтуватися в логіко-поняттєвому апараті сфери академічної доброчесності, а також виявити тенденції, що супроводжують практики запобігання академічній недоброчесності. Так, згідно зі ст. 42 Закону України «Про освіту» до видів академічної доброчесності відносять академічний плагіат, самоплагіат, фабрикацію, фальсифікацію, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання [15]. Як бачимо, до найбільш розповсюджених виявів академічної недоброчесності віднесено корупцію й хабарництво. Тенденційність їх прояву за-

свідчує Global Corruption Report: Education, у якому зазначені такі типові форми корупції у сфері вищої освіти: нелегальні оплати під час вступу та наймання на роботу; протекціонізм щодо призначення на викладацькі та адміністративні посади; хабарництво під час оцінювання якості знань і поселення до гуртожитків; політичний чи корпоративний вплив під час проведення досліджень; плагіат, неналежне рецензування наукових робіт; маніпулювання даними під час працевлаштування випускників; корупція під час визнання дипломів, отриманих у межах академічної мобільності (транскордонна освіта) [16]. Очевидною є тенденція визнання академічного плагіату одним із найпоширеніших видів академічної недоброчесності як у світовому, так і в національному масштабі.

У нормативно-правовій базі України плагіатом визнають оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору (ЗУ «Про авторське право і суміжні права», ст. 50) [17], оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (ЗУ «Про вищу освіту», ст. 69 п. 6) [15]. Поняття «плагіат» може охоплювати такі практики: копіювання результатів праці іншого автора та видання роботи за власну без оформлення цитування; використання дослівного копіювання чужої роботи (або її фрагмента) у власній без належного оформлення цитування; парафраз – довільний переказ тексту іншого автора; компіляція – процес написання наукової праці на основі чужих матеріалів без самостійного дослідження та опрацювання джерел.

У 2020 р. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО) розробило проєкт Закону України «Про академічну доброчесність», а у 2024 р. з ініціативи групи депутатів на розгляд Верховною Радою України був винесений однойменний проєкт Закону України від 08.01.2024 № 10392, що «визнає академічну доброчесність важливою передумовою провадження якісної освітньої та наукової (творчої) діяльності, здобуття якісної освіти, забезпечення на цій основі довіри до результатів навчання і наукових (творчих) досягнень, а також формування поваги до честі та гідності людини» [18]. На НАЗЯВО покладено обов'язок забезпечувати дотримання академічної доброчесності шляхом формування політики доброчесності наукових досліджень через упровадження прозорих та ефективних процедур, нетерпимість до виявів псевдонауки; моніторинг та аналіз результатів діяльності закладів вищої освіти щодо забезпечення якості освіти через проведення акредитаційних процедур і атестації наукових кадрів; сприяння функціонуванню внутрішніх систем забезпечення якості освіти в закладах вищої освіти тощо. Мета НАЗЯВО – забезпечити створення в закладах освіти та наукових установах середовища, що сприяє дотриманню академічної доброчесності їх працівниками та здобувачами освіти; а також упровадженню механізмів

виявлення порушень академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності. Отже, нормативні документи закладів вищої освіти повинні чітко регламентувати види академічної відповідальності за конкретні порушення академічної доброчесності; процедури встановлення і доведення фактів порушень академічної доброчесності; процедури прийняття рішень про академічну відповідальність учасників освітнього процесу, а також органи, що ухвалюють такі рішення; процедури апеляції для осіб, яких звинувачують у порушенні академічної доброчесності [19].

Відповідно до затверджених рішенням НАЗЯВО від 29 жовтня 2019 р. рекомендацій для закладів вищої освіти щодо розроблення та запровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності університетська система забезпечення принципів академічної доброчесності та етики академічних відносин має містити логічно пов'язані між собою такі складники [20]:

1. Нормативна база, яка на системному рівні описує механізми впровадження принципів академічної доброчесності в науковий та освітній процеси, заходи щодо забезпечення дотримання принципів академічної доброчесності, процедури попередження та боротьби з порушеннями принципів академічної доброчесності.

У Кременчуцькому національному університеті імені Михайла Остроградського система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (внутрішня система забезпечення якості) реалізує Стратегічну програму розвитку КрНУ до 2025 року й базується на принципах автономії, академічної доброчесності, академічної мобільності та академічної свободи [21].

Кодекс якості Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського розроблено, керуючись основними принципами «Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» [22]. Документ окреслює вимоги як європейських стандартів забезпечення якості у вищій школі, так і стандартів внутрішнього забезпечення якості КрНУ.

Кодекс академічної етики Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського є основним документом, який регламентує основні принципи, норми поведінки та етичні принципи, якими повинні керуватися адміністрація, співробітники, докторанти, аспіранти та студенти. Кодекс ґрунтується на основних принципах етики, визнаних у нашому культурному середовищі як природних та обов'язкових; етичні цінності, стандарти академічної доброчесності та належної практики висвітлюють етичну й соціальну відповідальність учасників освітнього процесу [23].

У Донецькому національному університеті імені Василя Стуса внутрішня система забезпечення якості освіти спирається на таку нормативну базу: «Поло-

ження про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти» та «Систему заходів внутрішнього забезпечення якості вищої освіти» (наказ ректора від 19.05.2020 № 149/05).

«Кодекс академічної доброчесності та корпоративної етики ДонНУ імені Василя Стуса» (наказ ректора від 23.04.2020 № 126/05) встановлює моральні принципи й загальні етичні норми у відносинах між учасниками освітнього процесу під час виконання ними своїх обов'язків. Метою Кодексу є «формування в Університеті демократичних відносин між учасниками освітнього процесу, розвиток корпоративної культури, утвердження і застосування в освітньому процесі правил корпоративної етики, встановлення принципів і норм академічної доброчесності, забезпечення академічної свободи, сприятливого морально-психологічного клімату в колективі та позитивного іміджу Університету» [24].

Політика у сфері якості освіти Національного університету «Одеська політехніка» задекларована в однойменному нормативному акті, затвердженому рішенням Вченої ради університету від 30.06.2021. Вона включає: внутрішні організаційні процедури і процеси забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти (системи управління процесами та процедурами); оприлюднені критерії, правила та процедури оцінювання здобувачів вищої освіти, НПП й управлінської діяльності; практичну реалізацію інноваційних педагогічних та віртуальних технологій в освітньому процесі; академічну доброчесність і свободу, а також протидію академічному шахрайству та плагіату; запобігання нетолерантності чи дискримінації щодо здобувачів і викладачів; залучення всіх зацікавлених сторін до забезпечення якості; інтеграцію наукової та освітньої діяльності Університету та ефективне використання результатів наукових досліджень в освітньому процесі; створення умов для особистісного розвитку і творчої самореалізації всіх учасників освітнього процесу [25]. До того ж у ЗВО діє Положення про академічну доброчесність та етику академічних відносин [26].

Згідно з дослідженням, представленим у звіті про науково-дослідну роботу «Академічна доброчесність в системі внутрішнього забезпечення освіти у вищих військових навчальних закладах (ВВНЗ)», окреслюємо таку тенденцію: у переважній більшості закладів освіти наявні базові нормативні документи, які визначають політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності. Однак у зв'язку з відсутністю єдиного стандарту в різних закладах спостерігається відмінність у підходах – від одиничних документів на зразок кодексів академічної доброчесності, поява яких зумовлена вимогами Закону України «Про вищу освіту», до цілих систем документів, що регламентують різні аспекти функціонування системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності [27].

2. Структурним підрозділом, який забезпечує популяризацію принципів академічної доброчесності, їх упровадження в освітньо-наукову діяльність Кремен-

чуцького національного університету імені Михайла Остроградського, є Центр моніторингу якості освіти та академічної чесності. Серед завдань, що стоять перед Центром, – здійснення моніторингу та інформування керівників структурних підрозділів щодо забезпечення якості освіти, підвищення рівня підготовки здобувачів вищої освіти всіх освітніх рівнів шляхом популяризації навчально-методичних технологій і здійснення цілеспрямованого аналізу здобутків студентів, ознайомлення з пропозиціями стейкхолдерів щодо якості надання освітніх послуг та поточними змінами потреб ринку праці в окремих напрямках підготовки.

Комісія з питань академічної доброчесності та корпоративної етики Донецького національного університету імені Василя Стуса – незалежний орган, що діє з метою дотримання учасниками освітнього процесу університету норм Кодексу академічної доброчесності та корпоративної етики ДонНУ імені Василя Стуса. Комісія складається з дев'яти постійних членів та утворюється на паритетних засадах за поданням Вченої ради університету, Студентської ради університету та ректора.

Центр із забезпечення якості вищої освіти Національного університету «Одеська політехніка» є структурним підрозділом університету, який здійснює модерування процесів забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти в університеті; сприяє досягненню стратегічних цілей шляхом формування інноваційного освітнього середовища у співпраці з Радою з якості освітньої діяльності університету. Контроль за дотриманням принципів академічної етики та доброчесності здобувачами вищої освіти та працівниками університету, а також вирішення конфліктних ситуацій щодо фактів порушення академічної доброчесності співробітниками університету під час здійснення освітньо-наукової діяльності покладений на Комісію з етики та управління конфліктами [28].

3. Інструментами впровадження принципів академічної доброчесності в освітню й наукову діяльність університету, які несуть просвітницьку функцію та за допомогою яких стає можливим попередження випадків порушення принципів академічної доброчесності, є інформаційно-консультативне супроводження співробітників закладу вищої освіти (педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників та інших категорій співробітників) та здобувачів вищої освіти через створення відповідних ресурсів на сайті бібліотеки, друк буклетів і постерів, розробку й поширення відеороликів та іншу діяльність із промоції принципів академічної доброчесності; масові відкриті онлайн-курси за тематикою академічної доброчесності та основ інформаційної грамотності тощо. Так, для здобувачів освіти зі спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа за всіма освітніми рівнями в Кременчуцькому національному університеті імені Михайла Остроградського проводяться роз'яснення основних принципів академічної доброчесності, вебінари «Академічна доброчесність в закладах вищої освіти: основні

принципи та правила дотримання», «Принципи академічної доброчесності в освіті: пам'ятка студенту», семінар для студентів ОС «Магістр» щодо академічної доброчесності та перевірки авторських текстів на плагіат.

У Національному університеті «Одеська політехніка» започатковано Тиждень популяризації та підтримки академічної доброчесності, протягом якого для академічної спільноти університету та всіх охочих в університеті тривають онлайн-заходи щодо популяризації та підтримки академічної доброчесності [29].

У Донецькому національному університеті імені Василя Стуса розроблено й запроваджено Систему заходів внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, який передбачає моніторинг і перегляд освітніх програм, порядок оцінювання здобувачів вищої освіти, систему заходів щодо забезпечення якості кадрового складу, аналіз забезпечення ресурсів для організації навчального процесу, а також інформаційних систем для ефективного управління освітньою діяльністю, заходи щодо ефективної системи запобігання та виявлення плагіату в наукових дослідженнях науково-педагогічних працівників і здобувачів вищої освіти університету [30].

Отже, можемо констатувати, що студенти ЗВО ознайомлені з основними принципами та правилами дотримання академічної доброчесності.

Таку думку поділяють і учасники комплексного опитування, яке проводилося на національному рівні в Україні та в межах українських університетів-партнерів проекту OPTIMA з 7 листопада до 4 грудня 2022 року [31]. До того ж опитування, реалізоване в межах дослідження практик академічної доброчесності в закладах вищої освіти України, показало, що 26 % з них мають чітко зафіксовані процедури; 12,6 % мають окреме затверджене положення, присвячене запобіганню та протидії плагіату; ще 4,4 % містять розділи протидії плагіату в інших нормативних документах, і для 8,7 % ЗВО правила перевірки на плагіат затверджені редакціями наукових журналів для поданих на публікацію робіт. На жаль, 24,3 % ЗВО мають доволі невизначений статус процедур перевірки. Здебільшого є номінальне згадування плагіату одним словом чи реченням у Положенні про організацію навчального процесу або як цитування п. 8 ч. 2 ст. 16 Закону України «Про вищу освіту» у Положенні про відділ внутрішнього забезпечення якості (чи його аналог) [32].

4. Інструментами контролю дотримання академічної доброчесності в освітній і науковій діяльності закладу вищої освіти є здійснення анкетування учасників наукового й освітнього процесів на предмет порушень академічної доброчесності та обов'язкову перевірку наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних і навчальних робіт на наявність ознак академічного плагіату відповідно до створеної нормативної бази. У Кременчуцькому національному університеті імені Михайла Остроградського діє Положення про перевірку авторських текстів на

плагіат та Інструкція щодо перевірки ВКР на академічний плагіат із використанням програмно-технічних засобів. Положення цих нормативних документів доведено до відома здобувачів освіти.

У Національному університеті «Одеська політехніка» запроваджено «Порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, навчально-методичних та наукових робіт на унікальність та наявність академічного плагіату», розроблений з метою упорядкування процедури перевірки навчальних, кваліфікаційних, навчально-методичних і наукових робіт на унікальність та наявність академічного плагіату, а також для попередження порушень принципів академічної доброчесності здобувачами, науковими й науково-педагогічними працівниками університету за допомогою офіційно отриманої ліцензійної програми перевірки на плагіат [33]. Положення Порядку доводять до відома працівників та здобувачів, зокрема й під час Тижня популяризації та підтримки академічної доброчесності в Національному університеті «Одеська політехніка».

Опитування здобувачів вищої освіти бакалаврського та магістерського рівнів освітніх програм спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа (150 респондентів (по 50 від кожного ЗВО) – здобувачів освіти 1–5 курсів), проведене у березні–травні 2024 р., показало, що найчастіше використовуються такі практики запобігання плагіату (рис. 1).

Рисунок 1 – Практики запобігання плагіату, що найчастіше використовуються у ЗВО

Серед тих, хто ознайомлений із деталями перевірки на плагіат, 44,67 % респондентів (67 осіб) користуються автоматичною перевіркою на плагіат за допомогою спеціальних програм, 32 % (48 осіб) – ручною (через пошукові ресурси), 23,33 % (35 осіб) комбінують обидва способи (рис. 2).

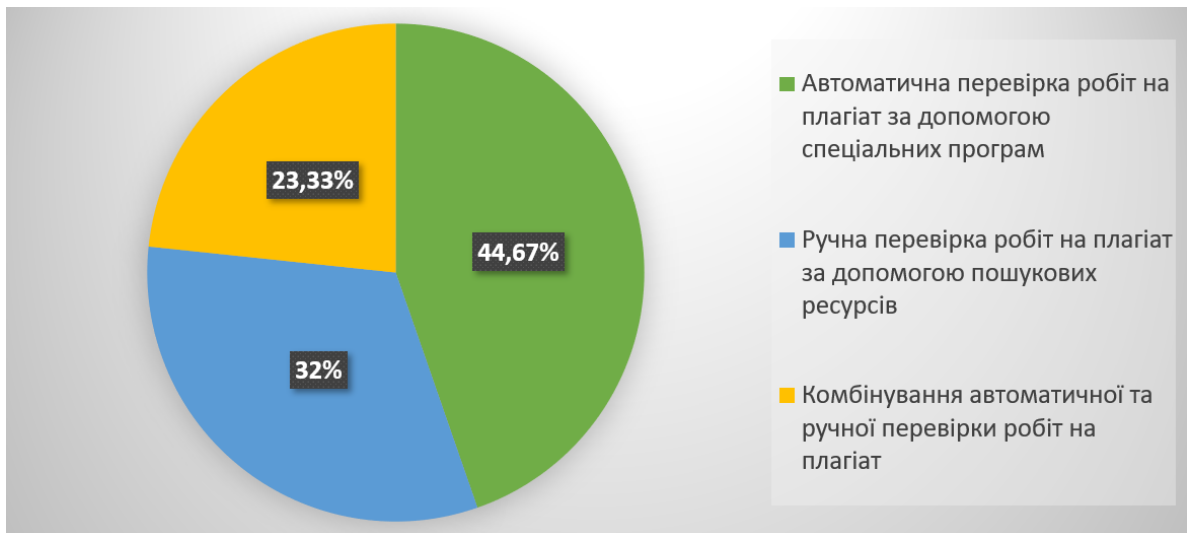

Рисунок 2 – Практики перевірки робіт на плагіат

Здобувачі освіти зазначають, що головними перевагами програм для перевірки їхніх робіт є демонстрація рівня унікальності тексту (це може бути використано як аргумент до зарахування чи незарахування роботи), можливість завантаження документів у різних форматах, безкоштовність програми та зручний інтерфейс, можливість перевірки орфографії.

Рисунок 3 – Рейтинг позитивних функцій програм для виявлення рівня недоброчесності (плагіату)

Серед основних недоліків респонденти називають платність послуги, повільний процес перевірки робіт, обмеження щодо обсягу тексту або типів файлів, обмеження кількості файлів, які можна перевірити за добу. Ранжування недоліків представлено на рис. 4.

Рисунок 4 – Ранжування недоліків програм для виявлення рівня недоброчесності (плагіату)

Варто відзначити позитивну практику – можливість попередньої анонімної перевірки своєї кваліфікаційної роботи для здобувачів освіти в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса.

Звіти про перевірку випускних кваліфікаційних робіт здобувачів освіти бакалаврського рівня зі спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа на наявність плагіату програмними засобами Unicheck продемонстрували таке (рис. 5).

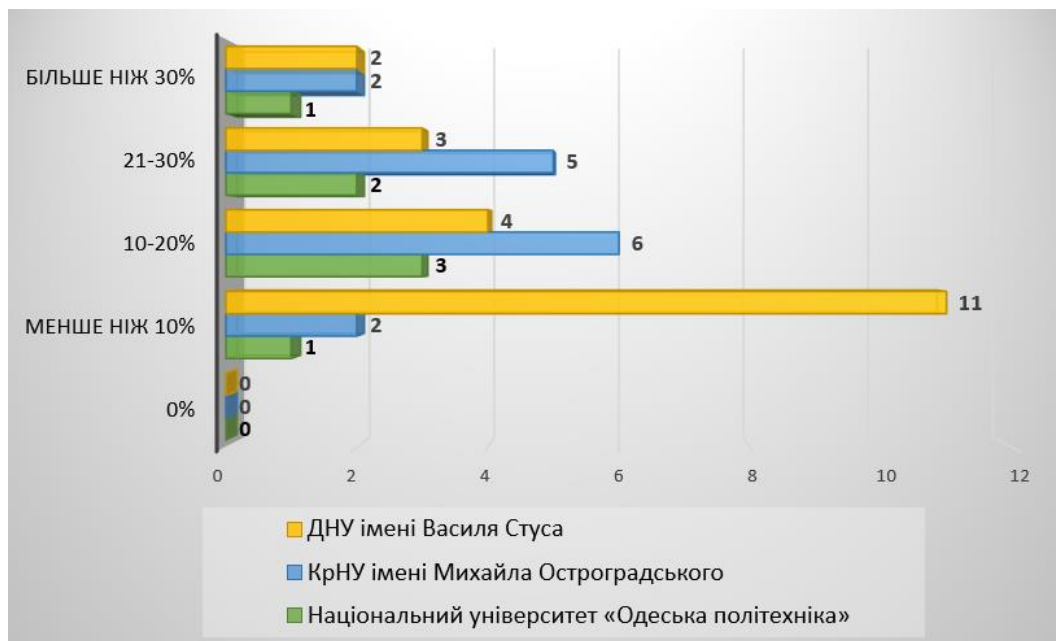

Рисунок 5 – Звіти на наявність плагіату програмними засобами Unicheck

У кваліфікаційних роботах магістрантів виявлено такий рівень невмотивованих запозичень (рис. 6):

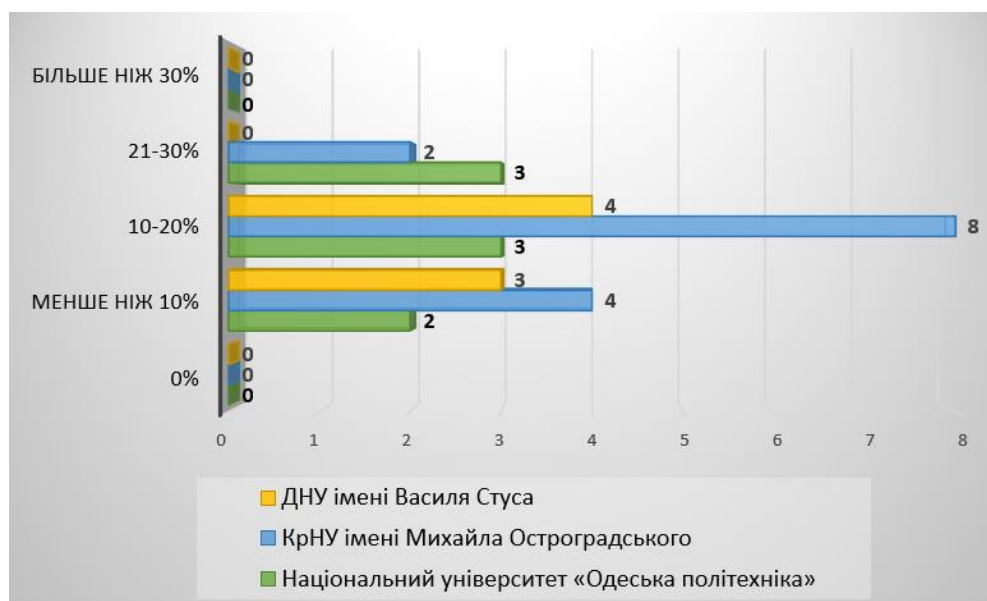

Рисунок 6 – Виявлений рівень невмотивованих запозичень у кваліфікаційних роботах

Порівняння результатів перевірки бакалаврських і магістерських робіт вказує на значно вищий рівень академічної доброчесності здобувачів-магістрантів. Це зумовлено, на нашу думку, кількома чинниками:

1. Вища академічна підготовка. Магістранти зазвичай мають більш глибоке розуміння академічних стандартів і етики. Вони більшою мірою обізнані щодо правил цитування та важливості уникнення плагіату.

2. Більший досвід у наукових дослідженнях. Магістранти мають більший досвід у написанні наукових робіт і виконанні досліджень. Вони вже пройшли бакалаврський рівень, де отримали основні навички роботи з джерелами та оформлення цитат.

3. Вищий рівень мотивації та зацікавленість. Магістерські програми часто залучають студентів, які дійсно зацікавлені в дослідженнях обраної галузі. Ця мотивація сприяє більш ретельній і сумлінній роботі, зокрема уникненню плагіату.

4. Більш складні завдання. Магістерські роботи зазвичай є складнішими й вимагають глибокого аналізу, оригінальних досліджень і нових підходів. Це сприяє створенню оригінального контенту, що зменшує ймовірність використання чужих ідей без належного цитування.

5. Розуміння наслідків. Магістранти усвідомлюють наслідки академічної нечесності, зокрема плагіату. Вони розуміють, що це може призвести до серйозних дисциплінарних заходів, як-от недопущення до захисту кваліфікаційної роботи.

6. Підтримка й ресурси. Магістранти часто користуються більшою підтримкою з боку наставників і викладачів, мають доступ до ресурсів, як-от бібліотеки

та бази даних. Це допомагає їм знаходити якісні інформаційні джерела та використовувати їх у своїх роботах.

У сукупності ці фактори сприяють більш відповідальному підходу до академічного дослідження на магістерському рівні, що зменшує ймовірність плагіату.

Висновки. Проаналізувавши фундаментальні цінності, а також інструменти, механізми та шляхи унеможливлення академічної недоброчесності, відзначаємо особливу значимість вивчення та розуміння природи цих явищ. Це дасть можливість запроваджувати ефективну політику забезпечення академічної доброчесності, що дасть змогу академічній спільноті просувати наукові пошуки й знання через інтелектуальну та особисту чесність у процесі навчання, викладання, наукових досліджень. Зважаючи на вищезазначене, вкрай важливими залишаються такі заходи:

1. Увести в чинне освітнє законодавство України чітко визначені норми відповідальності здобувачів освіти, викладачів, науковців за плагіат. До того ж покласти відповідальність на вчені ради та інші структури, відповідальні за унеможливлення недоброчесності.

2. Освітні програми та тренінги: уведення курсів з академічної доброчесності; включення до навчальних планів курсів, присвячених академічній етиці, правилам цитування та запобіганню плагіату; регулярні тренінги для студентів і викладачів; організація семінарів і воркшопів з метою підвищення обізнаності щодо важливості академічної доброчесності та методів її забезпечення.

3. Чіткі політики та процедури: розроблення та впровадження політик щодо академічної доброчесності; встановлення чітких правил і процедур, які визначають, що вважається плагіатом та які санкції застосовуються у випадку його виявлення; інформування студентів; забезпечення доступності інформації щодо політик академічної доброчесності для всіх студентів з початку навчання.

4. Використання технологій: програмне забезпечення для перевірки на плагіат; впровадження систем автоматичної перевірки робіт студентів на наявність плагіату, як-от Unicheck, Turnitin, Advego Plagiatus та інші; цифрові інструменти для управління джерелами; використання бібліографічних менеджерів, як-от EndNote, Zotero або Mendeley, для допомоги студентам у правильному цитуванні джерел.

5. Розвиток навичок дослідження та написання: навчання академічному письму; проведення курсів і семінарів з академічного письма, які допомагають студентам розвивати навички написання наукових робіт без плагіату; підтримка дослідницьких навичок; надання ресурсів та інструкцій щодо проведення досліджень, аналізу даних і написання робіт на основі оригінальних досліджень.

6. Культура академічної доброчесності: заохочення доброчесної поведінки; визнання та нагородження студентів і викладачів, які демонструють високий рі-

вень академічної доброчесності; приклад викладачів; викладачі повинні бути прикладом для студентів, демонструючи етичну поведінку у власних дослідженнях і навчанні.

7. Підтримка та консультування: інструкції та підтримка з боку наставників; забезпечення консультативної роботи наставників зі студентами задля роз'яснення вимог щодо академічної доброчесності; ресурси та матеріали; надання студентам доступу до ресурсів, як-от посібники з академічної доброчесності, довідники з правил цитування тощо.

Запровадження цих заходів уможливить створення середовища, в якому академічна доброчесність стане невід'ємною частиною навчального процесу, а також сприятиме розвитку відповідальних та етичних підходів до навчання й досліджень. Ці та інші заходи покликані не тільки покращити імідж закладу освіти, учасника освітнього процесу, окремого науковця, але й підвищити авторитет українського освітнього та наукового середовища.

Список використаних посилань

William & Mary – Honor Code & Honor Councils. URL: <https://www.wm.edu/offices/deanofstudents/services/communityvalues/honorcodeandcouncils/>

Чуканова С. Академічна доброчесність у процесі виконання наукових досліджень. Київ: Американська бібліотека НаУКМА. 2020. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/818af39b-d4e2-47e7-a9fe-ece421f1bb1a/content>

Тур О., Шабуніна В. Дослідження в працях українських науковців шляхів, методів та засобів запобігання академічній нечесності. II Міжнародна науково-практична конференція «Тенденції забезпечення якості освіти». Дніпро, 2024. С. 77–81.

Сорокіна Н. Г., Артюхов А. Є., Дегтярьова І. О. Академічна доброчесність: виклики відповідності та пріоритети поширення серед молодих науковців. Дніпро: ДРІДУ НАДУ. 2017.

Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ: Таксон, 2016. 234 с.

Галуцько В. В. Правове забезпечення академічної доброчесності освіти в Україні: дис. ... канд. юрид. наук, Київ. 2023.

Тицька Я. Академічна доброчесність та академічна відповідальність у забезпеченні якості освіти. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. Том 11. № 11. С. 192–195.

Чумак О. В. Концепт категорії академічної доброчесності у вищій освіті. *Theory and methodology of education management*. 2017. № 2(20). URL: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v2_17/%D0%A7%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BA.pdf

Малогоулко Ю. В., Затхей М. В. Проблеми академічної доброчесності в вищих навчальних закладах. *Знання. Освіта: матеріали міжнародної науково-практичної кон-*

ференції з різних проблем сучасної освіти. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hcvr/all-hcvr-2018/paper/viewFile/3857/3456>

Тодорова І. Психологічні фактори толерантності студентів до академічної недоброчесності. *Психологія і особистість*. 2019. № 2(16). DOI: 10.33989/2226-4078.2019.2.177352.

Educational Potential of ChatGPT: Teaching Tool for Students' Competencies Development / V. Shabunina, V. Sarancha, V. Maslak, O. Shevchenko, O. Tur. *2023 IEEE 5th International Conference on Modern Electrical and Energy System (MEES)*. (Kremen-chuk, Ukraine), 2023. P. 1–6. DOI: 10.1109/MEES61502.2023.10402380.

Семенов О. Європейський та національний контексти академічної культури дослідника: досвід реалізації проекту ЕРАЗМУС+ ЖАН МОНЕ МОДУЛЬ. *Український Щорічник з Європейських Інтеграційних Студій: Україна – Європейський союз: від партнерства до асоціації*. Луцьк, Терен, 2019. С. 320–330.

Сацик В. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? *Портал громадських експертів*. 2017. URL: <http://education-ua.org/ua/articles/930-akademichna-dobrochesnist-mifichna-kontseptsiya-chi-dievij-instrument-zabezpechennya-yakosti-vishchoji-osviti>

Fishman T. *The Fundamental Values of Academic Integrity* (2nd edition). International Center for Academic Integrity, Clemson University. 2012. URL: http://www.academic-integrity.org/icai/assets/AUD_Integrity_Quotes.pdf

Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Global corruption report: Education. URL: <https://www.transparency.org/en/publications/global-corruption-report-education>

Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>

Про академічну доброчесність: проект Закону України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>

Щодо рекомендацій щодо академічної доброчесності для закладів вищої освіти: лист МОН України від 23 жовтня 2018 р. № 1/9-650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text>

Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розроблення та запровадження в університеті системи забезпечення академічної доброчесності, затверджені Рішенням НАЗК від 29 жовтня 2019 р., протокол № 11. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/10/Рекомендації-ЗВО-система-забезпечення-академічної-доброчесності.pdf>

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (внутрішня система забезпечення якості) у Кременчуцькому національному університеті імені Михайла Остроградського. URL: https://www.kdu.edu.ua/Documents/systema_yakosti_KrNU.pdf

Кодекс якості Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. URL: https://www.kdu.edu.ua/Documents/kodeksjakosty_KrNU.pdf

Кодекс академічної етики Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. URL: https://www.kdu.edu.ua/Documents/kodeks_etiki_KrNU.pdf

Кодекс академічної доброчесності та корпоративної етики Донецького національного університету імені Василя Стуса. URL: <https://phil.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/13/2020/09/nakaz-%E2%84%96126.05-vid-23.04.2020-pro-vvedennya-v-diyu-kodeksu.pdf>

Політика у сфері якості освіти Національного університету «Одеська політехніка». URL: https://op.edu.ua/sites/default/files/publicFiles/node_docs/polityka_v_sferi_yakosti.pdf

Положення про академічну доброчесність та етику академічних відносин. URL: https://op.edu.ua/sites/default/files/publicFiles/node_docs/polozhennya_pro_dobrochesnist_2022.pdf

Звіт про науково-дослідну діяльність «Академічна доброчесність у системі внутрішнього забезпечення навчання у вищих військових навчальних закладах». URL: <https://nrat.ukrintei.ua/searchdoc/0223U000323>

Комісія з етики та конфліктології Національного університету «Одеська політехніка». URL: <https://op.edu.ua/about/et-com>

Тиждень сприяння та підтримки академічної доброчесності в Національному університеті «Одеська політехніка». URL: <https://op.edu.ua/news/13761>

Система заходів внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://drive.google.com/file/d/1bGiVMSi9q9kroOJZb52VY-53lj-3LX8l/view>

Результати комплексного дослідження академічної доброчесності та відкритої науки проекту Оптима. 2022. URL: <https://zenodo.org/records/8067262>

Звіт про науково-дослідну роботу «Дослідження практик академічної доброчесності у вищих навчальних закладах України». 2017. URL: <https://nrat.ukrintei.ua/searchdoc/0218U000409>

Порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, навчально-методичних і наукових робіт на унікальність та наявність академічного плагіату. URL: https://op.edu.ua/sites/default/files/publicFiles/node_docs/por_perevirci_2020.pdf

References

William & Mary – Honor Code & Honor Councils. Available at: <https://www.wm.edu/offices/deanofstudents/services/communityvalues/honorcodeandcouncils/> [in Ukrainian].

Chukanova, S. (2020). Akademichna dobrochesnist u protsesi vykonannya naukovykh doslidzhen [Academic integrity in the process of conducting scientific research]. *American Library NaUKMA*. Available at: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10936/Chukanova_Akademichna_dobrochesnist.pdf [in Ukrainian].

Tur, O. and Shabunina, V. (2024). Doslidzhennia v pratsiakh ukrainskykh naukovtsiv shliakhiv, metodiv ta zasobiv zapobihannia akademichnii nechesnosti [Research in the writings of Ukrainian scientists of the ways, methods and tools of preventing academic dishonesty]. II International scientific and practical conference «*Trends in education quality assurance*». Dnipro, Ukraine, p. 77–81 [in Ukrainian].

Sorokina, N. H., Artiukhova, A. Ye. and Dehtiarova, I. O. (2017). Akademichna dobrochesnist: vyklyky vidpovidnosti ta priorytety poshyrennia sered molodykh naukovtsiv [Academic Integrity: Compliance Challenges and Dissemination Priorities Among Young Scholars]. Dnipro: DRIDU NADU [in Ukrainian].

Finikova, T. V. and Artiukhova, A. Ye. (2016). Akademichna chesnist yak osnova staloho rozvytku universytetu [Academic honesty as the basis of sustainable development of the university]: monograph, Kyiv: Takson.

Halunko, V. V. (2023). Pravove zabezpechennia akademichnoi dobrochesnosti osvity v Ukraini [Legal support of academic integrity of education in Ukraine]: thesis PhD in Law, Kyiv.

Tytska, Ya. (2018). Akademichna dobrochesnist ta akademichna vidpovidalnist u zabezpechenni yakosti osvity [Academic integrity and Academic responsibility in ensuring the quality of education]. *Entrepreneurship, economy and law*, 11(11), 192–195.

Chumak, O. V. (2017). Kontsept katehorii akademichnoi dobrochesnosti u vyshchii osviti [The concept of the category of academic integrity in higher education]. *Theory and methodology of education management*. Vol. 2(20). Available at: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v2_17/%D0%A7%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BA.pdf

Malohulko, Yu. V. and Zatkhei, M. V. (2018). Problemy akademichnoi dobrochesnosti v vyshchykh navchalnykh zakladakh [Problems of academic integrity in higher educational institutions]. *Knowledge. Education. Education: materials of the international science and practice conference on various problems of modern education*. Available at: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hcvr/all-hcvr-2018/paper/viewFile/3857/3456>

Todorova, I. (2019). Psykholohichni faktory tolerantnosti studentiv do akademichnoi nedobrochesnosti [Psychological factors of students' tolerance to academic dishonesty]. *Psychology and personality*, 2. <https://doi.org/10.33989/2226-4078.2019.2.177352>

Shabunina, V., Sarancha, V., Maslak, V., Shevchenko, O. and Tur, O. (2023). Educational Potential of ChatGPT: Teaching Tool for Students' Competencies Development. *2023 IEEE 5th International Conference on Modern Electrical and Energy System (MEES)*. (Kremenchuk, Ukraine), p. 1–6. <https://doi.org/10.1109/MEES61502.2023.10402380>

Semenoh, O. (2019). Yevropeiskyi ta natsionalnyi konteksty akademichnoi kultury doslidnyka: dosvid realizatsii proektu ERAZMUS+ ZhAN MONE MODUL [European and national contexts of the researcher's academic culture: the experience of implementing the ERASMUS+ JEAN MONET MODULE project]. *Ukrainian Yearbook of European Integration Studies: Ukraine European Union: from partnership to association*, Lutsk, Teren.

Satsyk, V. M. (2017). Akademichna dobrochesnist: mifichna kontseptsiiia chy diievyi instrument zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity? [Academic integrity: a mythical concept or an effective tool for ensuring the quality of higher education?]. Available at: <http://education-ua.org/ua/articles/930-akademichna-dobrochesnist-mifichna-kontseptsiiia-chi-dievij-instrument-zabezpechennia-yakosti-vishchoji-osviti>

Fishman, T. (2012). *The Fundamental Values of Academic Integrity* (2nd edition). International Center for Academic Integrity, Clemson University. Available at: http://www.academicintegrity.org/icai/assets/AUD_Integrity_Quotes.pdf

Pro osvitu: Zakon Ukrainy [The Law of Ukraine «On education»]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Global corruption report: Education. Available at: <https://www.transparency.org/en/publications/global-corruption-report-education>

Pro avtorske pravo i sumizhni prava: Zakon Ukrainy [The Law of Ukraine «On copyright and related rights»]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>

Pro akademichnu dobrochesnist: proiekt Zakonu Ukrainy [The draft Law of Ukraine «On academic integrity»] (2024). Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/ji10516a>

Shchodo rekomendatsii shchodo akademichnoi dobrochesnosti dlia zakladiv vyshchoi osvity: lyst MON Ukrainy [Letter of the Ministry of Education and Culture of Ukraine] dated October 23, 2018, № 1/9-650 «Regarding academic integrity recommendations for higher education institutions». Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text>

Rekomendatsii dlia zakladiv vyshchoi osvity shchodo rozroblennia ta zaprovadzhennia v universyteti systemy zabezpechennia akademichnoi dobrochesnosti [Recommendations for higher education institutions regarding the development and implementation of a university system for ensuring academic integrity]. Approved by the Decision of the National Agency for Quality Assurance of Higher Education dated October 29, 2019, Protocol № 11. Available at: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/10/Рекомендації-ЗВО-система-забезпечення-академічної-доброчесності.pdf>

Systema zabezpechennia yakosti osvitnoi diialnosti ta yakosti vyshchoi osvity (vnutrishnia systema zabezpechennia yakosti) u Kremenchutskomu natsionalnomu universyteti imeni Mykhaila Ostrohradskoho [The system of ensuring the quality of educational activities and the quality of higher education (internal system of quality assurance) at Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University]. Available at: https://www.kdu.edu.ua/Documents/systema_yakosti_KrNU.pdf

Kodeks yakosti Kremenchutskoho natsionalnoho universytetu imeni Mykhaila Ostrohradskoho [Quality Code of Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University]. Available at: https://www.kdu.edu.ua/Documents/kodeks_jakosty_KrNU.pdf

Kodeks akademichnoi etyky Kremenchutskoho natsionalnoho universytetu imeni Mykhaila Ostrohradskoho [The Code of Academic Ethics of Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University]. Available at: https://www.kdu.edu.ua/Documents/kodeks_etiki_KrNU.pdf

Kodeks akademichnoi dobrochesnosti ta korporatyvnoi etyky Donetskohu natsionalnoho universytetu imeni Vasyliia Stusa [Code of Academic Integrity and Corporate Ethics of Vasyl Stus Donetsk National University]. Available at: <https://phil.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/13/2020/09/nakaz-%E2%84%96126.05-vid-23.04.2020-pro-vvedennya-v-diyu-kodeksu.pdf>

Polityka u sferi yakosti osvity Natsionalnoho universytetu «Odeska politehnika» [Policy in the field of education quality of the State University «Odesa Polytechnic»]. Available at: https://op.edu.ua/sites/default/files/publicFiles/node_docs/polityka_v_sferi_yakosti.pdf

Polozhennia pro akademichnu dobrochesnist ta etyku akademichnykh vidnosyn [Regulations on academic integrity and ethics of academic relations]. Available at: https://op.edu.ua/sites/default/files/publicFiles/node_docs/polozhennya_pro_dobrochesnist_2022.pdf

Zvit pro naukovo-doslidnu diialnist «Akademichna dobrochesnist u systemi vnutrishnoho zabezpechennia navchannia u vyshchykh viiskovykh navchalnykh zakladakh» [Report on research activity «Academic integrity in the system of internal support of education in

higher military educational institutions»]. (2022). Available at: <https://nrat.ukrintei.ua/searchdoc/0223U000323>

Komisiia z etyky ta konfliktolohii Natsionalnoho universytetu «Odeska politekhnik» [Ethics and Conflict Management Commission of the National University «Odesa Polytechnic»]. Available at: <https://op.edu.ua/about/et-com>

Tyzhden spryiannia ta pidtrymky akademichnoi dobrochesnosti v Natsionalnomu universyteti «Odeska politekhnik» [Week of promotion and support of academic integrity at the National University «Odesa Polytechnic»]. Available at: <https://op.edu.ua/news/13761>

Systema zakhodiv vnutrishnoho zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity [System of measures for internal quality assurance of higher education]. Available at: <https://drive.google.com/file/d/1bGiVMSi9q9kroOJZb52VY-53lj-3LX8l/view>

Rezultaty kompleksnoho doslidzhennia akademichnoi dobrochesnosti ta vidkrytoi nauky proektu Optyma [Results of the complex academic integrity and open science surveys of Optima Project] (2022). Available at: <https://zenodo.org/records/8067262>

Zvit pro naukovo-doslidnu robotu «Doslidzhennia praktyk akademichnoi dobrochesnosti u vyshchych navchalnykh zakladakh Ukrainy» [Report on the research work «Investigation of practices of academic integrity in higher educational institutions of Ukraine»] (2017). Available at: <https://nrat.ukrintei.ua/searchdoc/0218U000409>

Poriadok perevirky navchalnykh, kvalifikatsiinykh, navchalno-metodychnykh i naukovykh robot na unikalnist ta naiavnist akademichnoho plahiatu [The procedure for checking educational, qualification, educational-methodical and scientific works for uniqueness and the presence of academic plagiarism]. Available at: https://op.edu.ua/sites/default/files/publicFiles/node_docs/por_perevirci_2020.pdf